

U 9 lit. destilovane vode doda se 500 gr. kalijum acetata p. a. i 300 cca glicerina. U toj otopini čuvaju se vrlo dobro najjeftiniji organi riba, njihovi dijelovi, kao i drugi preparati. Da bi se izbjegla sva-

ka opasnost od pljesnoće, može se toj tečnosti staviti nekoliko miligrama Merkuri jodida, ili Thymol-a. Prethodno temeljito čišćenje staklenki, u koje se smješta riba, po sebi je razumljivo.

Sportski ribolov

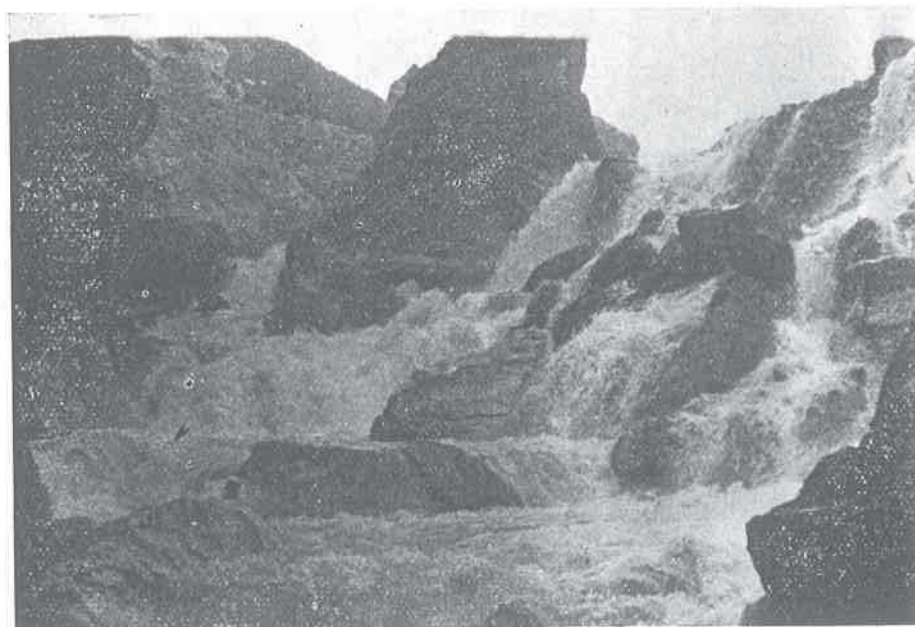
Jovo Bogdanović, Skoplje

RADIKA – najljepša i najbogatija rijeka Makedonije

Ribolovna područja Makedonije su prostrana i bogata. Na Ohridskom, Prespanskom i Dojranskom jezeru kao i na nekim nizinskim vodama razvijen je privredni, a na mnogobrojnim planinskim rijekama i rječicama sve se više razvija sportski ribolov. Površina svih makedonskih rijeka je jednaka površini sva tri jezera zajedno. Bogatstva, a pogotovo prirodne ljepote pastrvskih voda, nadmašuju mnoge vode u drugim krajevima naše zemlje. To je i razumljivo, jer je Makedonija bogata viso-

gdje nema golih litica, obrasle su mjestimično crnogoričnom šumom što zajedno sa tamnozelenom bojom litica i zelenim lišćem grmlja stvara šarolikost boja i krase duboke i strme kanjone Radike.

Radika je tipična kraška rijeka sa promjenljivim vodostajem. Kada u proljeće počne topljenje ogromne količine vode koja udarajući u stijene snijega na Bistri i Korabu, njenim koritom poteku bijesno huči i postaje pjenušava i bijela. Nije mala količina 30.000 litara vode u sekundi koliko pro-

Slapovi rijeke Radike kod Tmice

kim planinama kao što su: Šara, Jakupica, Oso-govo, Kožuf, Kajmakčalan, Perister i druge. Niz njihove obronke teku mnogobrojne planinske rijeke i rječice za koje je teško odrediti koja je od koje ljepša i interesantnija. Ali ipak većina poznavalaca prirodnih ljepota Makedonije staviće rijeku Radiku na prvo mjesto, a s obzirom da je ona najbogatija pastrvska rijeka u Makedoniji, to joj mjesto nitko ne može osporiti.

Radika izvire na istočnim padinama Koraba na visini od 1.700 metara. Tekući na jugozapad prema Crnom Drimu ona dijeli planinske masive Bistru i Korab. Stijene ovih masiva na pojedinim mjestima su toliko stijesnile korito rijeke da je sa njene obale pogled ostao slobodan samo u pravcu neba. Padine Bistre, na lijevoj obali rijeke, tamo

tiče koritom rijeke za vrijeme najvećeg vodostaja. Nestankom snijega ona sve više uzmiče dok ne spadne na 1.000 litara u sekundi za vrijeme velike suše kakva je bila 1952. godine. Prema tome, odnos između najvišeg i najnižeg vodostaja Radike iznosi 1 : 30.

Oko 40 km toka Radike naseljava pastrva. U koritu rijeke ima veliki broj dubokih škrapalja nastalih erozijom. Tamo je voda duboka i mirna i tu se redovno sklanjaju krupniji komadi. Međutim, nije rijedak slučaj da i na sredini rijeke i to tamo gdje je prilično široka i plitka, iza nekog kamena gdje se skloni od brze vodene struje, posegne za vještačkom mušicom poneki krupniji primjerak.

Najuspješniji ribolov na Radici je na vještačku

mušicu, ali tek onda kada njen vodostaj opadne. Gotovo svake godine na Radici nema ništa od ribolova bilo kakvim sredstvima sve do mjeseca juna, jer sve do tada ona divlja noseći »drvlje i kamenje.« Tek polovinom juna, kada rijeka sasvim uzmakne, počinje ribolov. Od momenta kada sjenke stijena i drveća počnu padati na površinu vode, pa do noći moglo bi se na vještačku mušicu uloviti i 10 kg pastrve. U vrijeme kada sunčeve zrake okomito padaju na vodu i kada među stijenama nastane žarka vrućina, teško je uloviti pastrvu na ovoj rijeci makar izredali sve moguće vrste mušica. Pored pastrve Radiku naseljava i neretvanska glavatica. 1952. godine je jedan primjerak glavatice došao u ruke Zavodu za ribarstvo u Skoplju. Ali ipak je taj predstavnik salmonida u Radici prilično rijedak, pa će biti zanimljivi dalji rezultati ispitivanja u tom pravcu koje je poduzeo Zavod za ribarstvo Makedonije. Od ostalih riba u Radici ima klenu, mreću, skobalja i još nekih. Njihovo područje počinje od manastira sv. Jovan Bigorski nizvodno. Zanimljivo je da se jegulja može sresti u Radici duboko u području pastrve.

Radika je obuhvaćena mavrovskim hidro-električnim sistemom. Ali za razliku od drugih rijeka koje se pregrađuju visokim branama u kojima se ne ostavljaju »riblje staze« i tako spriječava ribama dolazak do njihovih prirodnih mrijestilišta, kod Radike nije takav slučaj. Iz njenog izvornog dijela voda će se tunelom odvesti u Mavrovsko jezero, ali se to neće znatnije odraziti na njen sadašnji tok, jer joj u korito nizvodno utječe veliki broj većih i manjih potoka, pa čak i nekoliko rječica među kojima je najveća Ribnica i Žirovnička Rijeka koje su i same naseljene pastrvom. Čak će se na taj način obuzdati ono proljeće i jesensko divljanje Radike koje teško pogađa pastrvu sprečavajući joj normalan mrijest na početku zime, a u proljeće stihiji rijeke teško mogu odoljeti mlade pastrmke. Tako će bučna i plahovita Radika postati krotka i mirna rijeka, jer će onih 40 miliona kubika vode koliko će godišnje odlaziti u Mavrovsko jezero, koji su je i činili divljom, biti upotrebljeno korisno. Tako će Radika jednim svojim dijelom vode i dalje odlaziti u jadranski sliv dok

se drugi dio zajedno s ostalim rijekama obuhvaćenim ovim hidro-sistemom, okreće u egejski sliv. Koliko se energije krije u 40 miliona kubika vode teško je i pojmiti, jer u mavrovskom hidrosistemu zahvaljujući visokom padu samo jedna litra vode daje 5 KS energije. Prema tome, iako će se površina Radike u izvjesnoj mjeri smanjiti to će biti kompenzirano boljim uslovima za mrijest i život pastrmke uopšte u jednoj relativno mirnoj planinskoj rijeci kakva će biti Radika.

Zajedno s novim Mavrovskim jezerom koje već sada zauzima površinu od nekoliko kvadratnih km. (kada se napuni biće 14 km² veliko) i bližom okolinom, Radika pripada Nacionalnom parku »Mavrovo«. Pored toga što svi ti krajevi zajedno predstavljaju izvanredne prirodne ljepote koje privlače veliki broj turista, područje Radike služi i kao reprezentativno lovište pastrve. Režim izdavanja dnevnih dozvola primjenjen je jedino na ovoj rijeci u Makedoniji, ali je to toliko pojednostavljeno da ne čini nikakve smetnje ribolovcima. Čuvari su snabdjeveni blokovima i oni obilazeći rijeku izdaju dovole na licu mjesta.

Svaki ribolovac-turista ako prođe kanjonima Radike, a ostaje mu makar malo vremena na raspolaganju, učiniće griješku ako ne pogleda čuveni kulturno-historijski spomenik, manastir sv. Jovan Bigorski. On se nalazi kod sela Rastuše na lijevoj obali Radike okružen krošnjama visokog drveća. Iz zidina manastirskih konaka izbija hladan izvor koji zajedno sa debelim hladom osvježava umornog putnika. Manastir je podignut prvi puta u 14 vijeku, ali su ga kasnije razorili Turci. U 18 vijeku je dozidana crkva, a 1824 godine postavljen je ikonostas u duborezu, remek djelo stare debarske duborezačke škole. Po svojim umjetničkim vrijednostima i kvalitetu izrade on nadmašuje čuveni ikonostas u crkvi sv. Spasa u Skoplju djelo istih majstora. Pretpostavlja se da je za njegovu izradu bilo potrebno 20-25 godina.

U manastirskoj knjizi posjetilaca mogu se pročitati na svim jezicima utisci posjetilaca, a najčešće stoji primjedba da treba poduzeti sve mjere da se to kulturno bogatstvo sačuva i održi.

V i j e s t i

PREGRADIVANJE KOPAČEVSKOG RITA

Ribarska zadruga iz Kopačeva izvršila je pregrađivanje Kopačevskog rita cijelom dužinom od 6,5 km. Povodom toga pozvana je hitno komisija na lice mjesta da izvidi situaciju stvorenu na tom važnom ribolovnom području. Zavod za ribarstvo NR Srbije je povodom toga događaja dao slijedeće mišljenje, koje donosimo radi interesantnosti te problematike za naše slatkovodno ribarstvo:

Kopačevski rit imade veliko značenje za ribarstvo. S jedne strane ono se ogleda u direktnoj količini ribe, koja se ulovi prilikom povlačenja vode u glavno korito reke Dunava i Drave (do 500 t. ribe), a s druge strane njegovo značenje ulazi u opštredržavne okvire. Naučna služba je konkretnim analizama i podacima

dokazala veliku važnost plavnih područja za razvitak ribljih populacija naših velikih reka. Ako uzmemo u obzir da je Dunav dosada usled izvršenih meliorisanja izgubio gotovo sva dosadašnja veća plavna područja, onda je još očevidnije koliko nam je dragoceno to sada još jedino veliko plodište i uzgajalište riba u Panonskoj nizini.

To područje se čuva kao nacionalno blago radi svog velikog privrednog značaja, a i kao prirodna reliktnost, reliktnost nekadašnjeg prirodnog stanja našeg Dunava.

Kopačevski rit predstavlja centralni i najvažniji objekt za poduzeće Ribolovni centar iz Apatina, koje daje zajednici prosečno 800—1000 tona ribe. Glavninu